

Activiteitenoverzicht 2023

Kunsten'92

Inhoud

Voorwoord	3	4 Europaplatform	72
Bijeenkomsten	7	5 BKNL	74
Thema's	27	6 Overige samenwerkingen	76
1 Verkiezingen	28	Kunsten '92	77
2 Tweede Kamer en kabinet	32	- Leden	78
3 Cultuurstelsel	34	- Bestuur	82
4 Arbeidsmarkt en makers	35	- Kantoor	86
5 Verbreding & verbinding	53	- Codes	88
Platforms	62	- Online communicatie	97
1 Taskforce culturele en creatieve sector	63	- In de media	98
2 Erfgoedplatform	65	Colofon	103
3 Cultuureducatie en amateurkunstplatform	70		

2023 kenmerkte zich voor Kunsten '92 door vele veranderingen. Zo heeft Marianne Versteegh - na 30 jaar niet aflatende inzet - Kunsten '92 verlaten vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Er was de val van het kabinet vlak voor het zomerreces. En er waren verkiezingen in november, met onvoorspelbare vooruitzichten, en een Raad voor Cultuur die werkte aan een nieuw cultuurstelsel voor 2029. Dit alles in een roerige nationale en internationale context.

Verandering ook omdat de staatssecretaris van cultuur en media middelen beschikbaar heeft gesteld voor eerlijke betaling van makers en werkenden in de (rijksgesubsidieerde) cultuursector. Eerlijke betaling in de gehele sector is een van de onderwerpen waar Kunsten '92 zich al jaren sterk voor maakt.

Verandering was er bovendien met mij als opvolger van Marianne Versteegh. Marianne zette al in op verbreding, wij zetten die nu verder door. Dat wil zeggen verbreding naar andere overheden en

naar andere domeinen omdat kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector ook daar onmisbaar zijn. Zoals verbinding tussen kunst en gezondheid, cultuur en onderwijs, kunst en wetenschap en cultuur en verduurzaming.

Verandering ook omdat het aantal leden van Kunsten '92 opnieuw is gegroeid!

Gelukkig zijn ook veel dingen hetzelfde gebleven. Zo is de doelstelling van Kunsten '92 niet veranderd: *De vereniging heeft ten doel een bloeiend klimaat voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve sector te bevorderen. De positie van kunst, cultuur, erfgoed en creatieve sector in het algemeen belang te verstevigen en het behartigen van belangen van instellingen en makers werkzaam op het gebied van kunst, cultuur, erfgoed en creatieve sector, vanuit het gemeenschappelijke belang.*

De ambitie die we met [KUNSTEN2030](#) hebben geschetst is nog steeds een goede leidraad, net als de Fair Practice Code. Agenda-setting en belangenbehartiging van kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector waren en blijven de kern van Kunsten '92. We doen dat voor de korte, middellange en de lange termijn.

We hebben veel gedaan in 2023. Zo hadden we veel aandacht voor makers, bij verschillende bijeenkomsten in bijvoorbeeld Maastricht en in Amsterdam. Ook werd de BNG Bank Erfgoedprijs weer uitgereikt, deze keer aan Weert, was er een Paradisodebat en coördineerde Kunsten '92 de Taskforce culturele en creatieve sector. En nog veel meer.

Kunsten '92 mag zich rijk rekenen met een toegewijd algemeen bestuur, onder leiding van twee deskundige en betrokken covoorzitters, en met enthousiaste medewerkers op het bureau. Een jaar ben ik nu directeur van Kunsten '92. Ik ervaar het als een voorrecht dat ik mij voor deze vereniging en sector mag en kan inzetten.

Lees meer details over het bovenstaande en andere punten in dit Activiteitenoverzicht 2023. Ik wens iedereen hierbij veel lees- en kijkplezier!

Astrid Weij

Directeur Kunsten '92

Bijeenkomsten

Bijeenkomsten | Makers / kunstenaars

Transforming Institutions | Maastricht 14 april

De Jan van Eyck Academie verwelkomde op 14 april 2023 leden en genodigden van Kunsten '92 in Maastricht. In deze tijd van klimaat-instorting en elkaar opstuwende crises op sociaal-maatschappelijk, geopolitiek, economisch en cultureel vlak, wordt de roep om een fundamentele, systemische omwenteling steeds luider. Een transformatie in ons denken en doen is onvermijdelijk en de betekenis van kunst en cultuur in dit transformatieproces dienen op waarde geschat te worden. Onderzoek in de kunsten – de vernieuwende concepten en uitdrukkingsvormen, de transformerende denkbeelden die zich daar aftekenen vinden hun weg van de onderstroom naar de mainstream van het maatschappelijk debat. Kennisvergaring, beeldverruiming en innovatieve inzichten beginnen daar, aan de basis.

Bijeenkomsten | Makers / kunstenaars

Hicham Khalidi, directeur van de Jan van Eyck Academie, en Liesbeth Bik, voorzitter van de Akademie van Kunsten, gaven een voordracht, waarna kunstenaar Antye Guenther vertelde over haar PhD-onderzoek. Anne Breure, covoorzitter van Kunsten '92 en creatief directeur van Theater Utrecht, reflecteerde op de voordrachten, ook in het kader van de bredere discussie rondom de herziening van het cultuurstelsel en de langere termijnvisie KUNSTEN2030. Aansluitend vond een gesprek plaats met de aanwezigen, onder leiding van Kitty Zijlmans, emeritus hoogleraar hedendaagse kunstgeschiedenis aan de Universiteit Leiden. De bijeenkomst is [hier](#) terug te kijken.

V.l.n.r. Antye Guenther, Anne Breure, Liesbeth Bik, Frans Bastiaens (wethouder Maastricht), Jorien Wuite (cultuurwoordvoerder in de Tweede Kamer), Hicham Khalidi, Kitty Zijlmans.

Bijeenkomsten | Makers / kunstenaars

Symposium Kiezen voor Kunstenaars | Amsterdam 28 juni

Op woensdag 28 juni organiseerde Kunsten '92 in samenwerking met de Akademie van Kunsten een symposium over de vraag: hoe staat het met de vrije ruimte voor de kunst? Wat heeft 30 jaar rendementsdenken gedaan met de humuslaag waarop de kunsten kunnen bloeien? Wat betekent dit voor de positie van kunstenaars in de samenleving? En wat is de rol van de kunsten met het oog op de toekomst? Tijdens deze middag is onderzocht welke ruimte kunstenaars nodig hebben om de fascinaties die hen drijven te onderzoeken, om te experimenteren en daarmee hun onmisbare rol in de samenleving te vervullen. De bijeenkomst werd mede georganiseerd ter gelegenheid van het afscheid van algemeen secretaris van Kunsten '92, Marianne Versteegh, die in 2023 met pensioen ging. Het symposium is [hier](#) terug te kijken.

Bijeenkomsten | Makers / kunstenaars

Met o.a.: Meta Knol, directeur Leiden European City of Science 2022, en bestuurslid van Kunsten '92, Liesbeth Bik, voorzitter Akademie van Kunsten, Marleen Stikker, directeur Waag Society, Anna Noyons van (ink.) social design, Dalton Jansen, choreograaf, Anoek Nuyens, theatermaker en Daniëlle Zawadi, dichter, Anne Breure en Marianne Versteegh, en saxofoniste Kika Sprangers en gitarist Teis Semey.

V.l.n.r. Marianne Versteegh en op de rug gezien Jeroen Bartelse, Anne Breure.

V.l.n.r. Anoek Nuyens, Daniëlle Zawadi, Dalton Jansen, Meta Knol.

Bijeenkomst | Erfgoed

Erfgoed Symposium en uitreiking BNG Bank Erfgoedprijs 2023 | Eindhoven 8 juni

De ochtend in Eindhoven (de winnaar van de prijs in 2022) stond in het teken van verhalen en excursies naar onder andere de Kazerne, de Catharinakerk en het NRE-terrein. 's Middags verzorgde Joks Janssen (Professor of Practice 'Brede welvaart in de regio' aan de Tilburg University) een keynote over Groen erfgoed (het thema van de BNG Bank Erfgoedprijs 2023).

Na een presentatie door de jury over de genomineerden steden Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal en Weert maakte juryvoorzitter Ina Adema (Commissaris van de Koning in Noord-Brabant) bekend dat de gemeente Weert de BNG Bank Erfgoedprijs 2023 in de wacht had gesleept.

Bijeenkomst | Erfgoed

In een afsluitend symposium, in samenwerking met Cultuur Eindhoven en onder leiding van jurylid Christian Pfeiffer (Bond Heemschut) keken we vanuit KUNSTEN2030 naar erfgoed. Waar staan we over 30 jaar? Wat is ons verhaal, hoe gaan we om met de uitdagingen van de volgende generaties en wat is de rol de creatieve sector? Dit gesprek vond plaats met ontwerpers Gudule Martens en Florian de Visser, en met Ward Rennen (Eindhoven Museum), Karel Loeff (Bond Heemschut), Dorine van Hoogstraten (Mooi Noord-Holland) en jurylid Marielle Hendriks (Erfgoedhuis Zuid-Holland).

V.l.n.r. Maes van Lanschot (wethouder Eindhoven), Marc Wingens, Astrid Weij, Mat Meijs, Ina Adema, Heleen Alberdingk Thijm.

V.l.n.r. (in de zaal, niet de foto) Karianne Vandenbroecke, Vita Teunissen, Eveline Mineur, Christian Pfeiffer.

Achterste rij: jury van de BNG Bank Erfgoedprijs. Op de voorste rij vertegenwoordigers van de genomineerde gemeenten Arnhem, Nieuwegein en Roosendaal; van de winnende gemeente Weert v.l.n.r. John van Cauteren; de wethouders Martijn van den Heuven en Suzanne Winters; Lianne Kegel.
Foto: Odette Beekmans

Bijeenkomst | Paradisodebat

Paradisodebat | Amsterdam 27 augustus

Het Paradisodebat 2023 scande de nieuwe politieke werkelijkheid, ruim anderhalve maand na de val het kabinet. Met op de agenda thema's als de rol voor regio's en gemeenten in het cultuurbeleid, een socialer (Fair Practice) en groener (duurzaam) cultuurbeleid, en meer financiële armslag voor makers, werkenden en organisaties. Onder leiding van moderator Jörgen Tjon A Fong (directeur Kleine Komedie en bestuurslid Kunsten '92) gingen politici – landelijk, regionaal en lokaal – in gesprek met mensen binnen en buiten het culturele veld over de toekomst van het cultuurbeleid en de actuele politieke situatie. Met als kompas bij deze gesprekken de drijvende waarden onder ons cultuurbestel, zoals solidariteit, toegankelijkheid, duurzaamheid en natuurlijk vertrouwen. Kijk het Paradisodebat 2023 [hier](#) terug.

V.l.n.r. aan tafel Jolanda Spoel, Hans Biesheuvel (op de rug gezien), Jörgen Tjon A Fong, Jorien Wuite.
Foto: Jelmer de Haas

Bijeenkomst | Paradisodebat

Bijdragen kwamen onder meer van Hans Biesheuvel (ONL voor Ondernemers), Peter Drenth (IPO | gedeputeerde provincie Gelderland | CDA), Soraya Groznik (The Movement Roermond), Lucien Kembel (LKCA), Hein Kuiken (wethouder gemeente Leeuwarden | PvdA), Jolanda Spoel (Bijlmer Parktheater), Martijn van der Steen (Nederlandse School voor Openbaar Bestuur), Robert Vroegindewey (Muziekschool Zeeland), Jorien Wuite (woordvoerder cultuur Tweede Kamer | D66) en covoorzitters van Kunsten '92 Anne Breure en Jeroen Bartelse. Met inspiratie van de Droominee (spoken word artiest Rik Zutphen).

A man with a beard and a blue and red striped shirt is performing on stage. He is standing in profile, facing right, and speaking into a microphone. His hands are raised in a gesturing motion. The background is dark with blue stage lighting and a row of warm-toned spotlights. A keyboard instrument is visible in the lower right foreground.

De Drominee
Foto: Jelmer de Haas

Kunsten'92

Bijeenkomst | Verkiezingen

Het Collectieve Creatieve Cultuurdebat | Utrecht 15 november

Op woensdagmiddag 15 november gingen (kandidaat) Tweede Kamerleden met elkaar in debat over kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector. Aan de hand van diverse stellingen spraken zij over het onbenutte potentieel van de sector en wisselden zij van gedachten over hoe zij de bestaanszekerheid van werkenden in de sector willen verbeteren. Hun visie op de rol van de culturele en creatieve sector in onze maatschappij was onderdeel van het gesprek. Onder leiding van Evelien Bouma debatteerden de Kamerleden Jan Paternotte (D66), Mohammed Mohandis (GL-PvdA), Frank de Gram (PvdD), Peter Kwint (SP) en Hanneke Steen (CDA). Joost Smits van de Politieke Academie bracht de verschillende verkiezingsprogramma's in beeld. Deze beelden waren met AI gegenereerd.

Bijeenkomst | Verkiezingen

Het debat werd als collectief door de cultuur-, erfgoed- en creatieve sector georganiseerd:

De Creatieve Coalitie | Kunsten '92 | De Museumvereniging | FIM | VSCD | NAPK | VNPF | Kunstenbond | Platform Makers | LKCA | FCI | ECF.

V.l.n.r. Mohammed Mohandis, Frank de Gram, Peter Kwint, Hanneke Steen, Jan Paternotte, Evelien Bouma.

Kunstenaar Tinkebell

Joost Smits en Evelien Bouma.

Foto's: Jelmer de Haas

Bijeenkomst | KUNSTEN2030

ESNS 2023 panel | Groningen 19 januari

KUNSTEN2030 Met publiek en politiek naar een robuuste popsector

Welke wereld willen we creëren voor de popsector? Welke acties kunnen we formuleren wie neemt het voortouw om concrete stappen te zetten naar deze toekomst?

In 2022 presenteerde Kunsten '92 KUNSTEN2030: een visie op een nieuwe culturele en creatieve sector. Het vormt een ambitie voor Kunsten '92 en een inspiratiebron voor veranderingsprocessen in de culturele en creatieve sector en de context waarbinnen zij opereert. De richting wordt bepaald door zes gidsende principes; uitgangspunten die worden geconcretiseerd door interventies: praktisch uitvoerbare ideeën die vandaag nog kunnen worden opgestart om de visie van 2030 te realiseren.

Bijeenkomst | KUNSTEN2030

Tijdens het panelgesprek onder leiding van Jeroen van Erp (Fabrique) werden kritische vragen gesteld om de visie verder te concretiseren, en werden duidelijke doelstellingen geformuleerd om verder op en aan te bouwen. Met: Jan Hidding (agent O10), Rita Zipora (BAM! Popauteurs), Bianca Pander (BKB Het Campagnebureau), en Mirjam Wulfse (gedeputeerde Groningen en We The North).

Bijeenkomst | Internationaal cultuurbeleid

DutchCulture Congres 2023: Lokaal beleid, grenzeloze ambities | Arnhem 14 september

De eerste editie van het DutchCulture Congres richtte zich op internationale culturele samenwerking voor gemeentelijke en provinciale beleidsmakers. Welke kansen liggen er voor de makers uit de regio en hoe kunnen zij daarbij geholpen worden? Wat zijn voordelen van internationalisering voor gemeenten en provincies, en hoe actief zijn lokale kunstenaars, artiesten en gezelschappen? Tijdens deze dag vol interactieve en verdiepende sessies werden beleidsmakers geïnformeerd en geïnspireerd om te investeren in internationalisering binnen het lokale cultuurbeleid.

Bijeenkomst | Internationaal cultuurbeleid

Na de opening door Barbera Wolfensberger (DG van OCW) werd het gesprek aan de talkshowtafel gevoerd door Harry Tupan (Drents Museum, Assen), Iris Ruisch (State of Fashion, Arnhem), Henri Swinkels (Kunstloc Brabant, Tilburg) en Else Gootjes (Future is Heritage, Gelderland).

Het DutchCulture Congres 2023 werd georganiseerd in samenwerking met Interprovinciaal Overleg (IPO), Kunsten '92, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Hermes Netwerk Cultuurbeleid.

Bijeenkomst | Cultuurnota 2025 - 2028

Ledenbijeenkomst over het advies van de Raad voor Cultuur BIS 25 - 28 | Utrecht 11 april

Op 2 april 2023 bracht de Raad voor Cultuur een advies uit aan staatssecretaris Uslu van Cultuur en Media, over het aanvraag- en beoordelingsproces van de Culturele basisinfrastructuur in de periode 2025 tot en met 2028 (BIS 25-28).

Om de reacties uit het veld te inventariseren organiseerde Kunsten '92 op dinsdag 11 april in de Stadsschouwburg Utrecht een bijeenkomst met leden en andere belanghebbenden.

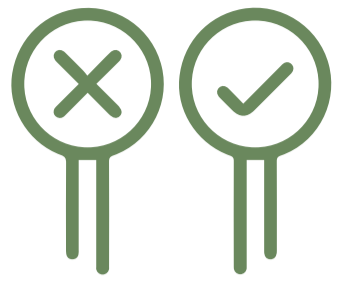
Doel was om alle geluiden te horen en een heldere reactie vanuit het brede veld te kunnen formuleren op dit raadsadvies.

Bijeenkomst over advies Raad voor Cultuur BIS 25 - 28,
11 april 2023 Stadsschouwburg Utrecht.

Thema's

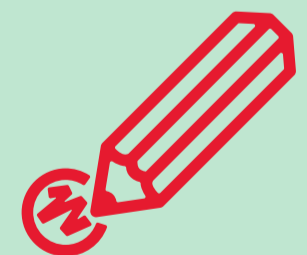
1 | Verkiezingen

Provinciale Statenverkiezingen 2023

Input Provinciale Statenverkiezingen vanuit de culturele en creatieve sector

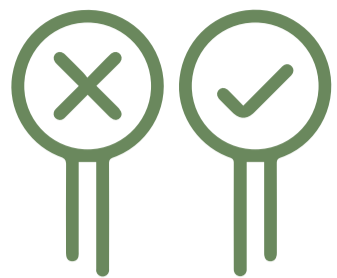
Kunsten '92 ontwikkelde samen met de Federatie Creatieve Industrie een visie met actiepunten: 'Cultuur maakt Nederland, Nederland maakt cultuur!', als input voor de coalitieakkoorden. De visie bouwt voort op de New Creative Deal.

Beste
statenleden,
gedeputeer-
den, politieke
partijen en
cultuur-
liefhebbers,

Kunsten'92

FCI

1 | Verkiezingen

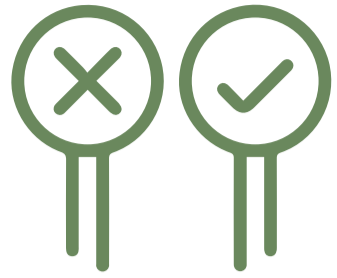
Input Provinciale Statenverkiezingen vanuit het erfgoedplatform

In het pamflet 'Erfgoed als uitgangspunt!' geeft het Erfgoedplatform van Kunsten '92 aan hoe erfgoed en de erfgoedsector kunnen bijdragen aan een oplossing voor deze grote uitdagingen. Een oproep aan en een hulpmiddel voor de provincies om inhoud en vorm te geven aan een sterk erfgoedbeleid.

Analyse en samenvatting van de provinciale coalitieakkoorden

Kunsten '92 zette alle coalitieakkoorden 2023 - 2027 van de twaalf provincies op een rij en maakte een analyse en samenvatting van de cultuur- en erfgoedparagrafen in die akkoorden.

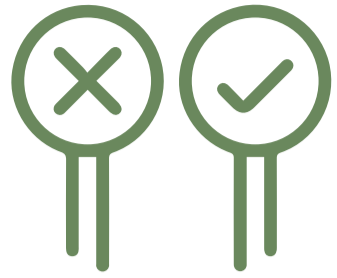

Tweede Kamerverkiezingen 2023

Oproep Kunsten '92 (na kabinetsval): Kabinet regeer door

Op 6 juli viel het kabinet Rutte IV. Kunsten '92 vond de onzekere periode die aanbrak geen reden om stil te blijven staan. Kunsten '92 riep het demissionaire kabinet dan ook op om door te regeren, juist ook op het gebied kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector. Het kabinet had een goede start gemaakt met de vernieuwing van het cultuurbestel, de evaluatie van het erfgoedstelsel speelde en was urgent om verder te werken aan de hervormingen van de arbeidsmarkt in het algemeen en die van de culturele en creatieve sector in het bijzonder. Kunsten '92 pleit hierin ook voor een wettelijke verankering of zorgplicht voor gemeenten inzake kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector.

1 | Verkiezingen

Input voor de verkiezingsprogramma's

Tijdens het zomerreces van 2023 startten de politieke partijen de voorbereidingen voor de Tweede Kamerverkiezingen op 22 november.

Cultuur. Kunsten '92 heeft politieke partijen eind juli 2023 een aantal suggesties gestuurd ten behoeve van hun verkiezingsprogramma.

Cultuureducatie en -participatie. Over het belang hiervan zijn alle politieke partijen het eens. Ook in de stemwijzer was cultuuronderwijs onderwerp van een stelling. De werkgroep cultuureducatie en participatie van Kunsten '92 heeft voor de verkiezingen een pamflet voorbereid met de inzet van Kunsten '92 voor de formatie.

Erfgoed. Meer dan 50 erfgoedorganisaties verenigd in de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) en het Erfgoedplatform van Kunsten '92 deden de oproep: Erfgoed terug op de politieke agenda. Het pamflet *Erfgoed als uitgangspunt* beschrijft de maatschappelijke opgaven waarin erfgoed en de erfgoedsector kunnen bijdragen aan een oplossing.

2 | Tweede kamer en kabinet

Reactie Kunsten '92 op uitgangspuntenbrief staatssecretaris Gunay Uslu

In aanloop naar het Kamerdebat op 29 juni over de Uitgangspuntenbrief van staatssecretaris Uslu heeft Kunsten '92 in een [brief aan de Kamer](#) gereageerd op deze uitgangspunten, met aandachtspunten voor de cultuurwoordvoerders voor het debat. Op 27 juni heeft Kunsten '92 nog een nadere toelichting en aanvulling aan de Kamerleden gestuurd.

Brief aan TK over investeringsverplichting media

Kunsten '92 heeft de Tweede Kamer – in aanloop naar het Kamerdebat daarover – een [brief](#) gestuurd over het wetsvoorstel dat toeziet op de invoering van een investeringsverplichting voor streamingsdiensten ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product. Deze investeringsverplichting is cruciaal voor de duurzame versterking van de pluriformiteit, diversiteit, kwaliteit en zichtbaarheid van films, documentaires en series van eigen bodem én de positie van de onafhankelijke producenten en makers die deze producties maken.

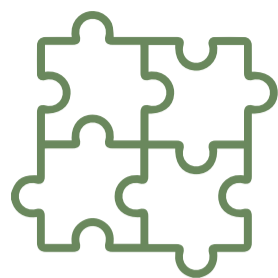
2 | Tweede kamer en kabinet

Reactie op internetconsultatie van het kabinet inzake Fiscale regelingen

Het kabinet houdt fiscale regelingen tegen het licht, om zo het belastingstelsel eenvoudiger te kunnen maken. De culturele en creatieve sector, waaronder Kunsten '92 en de Taskforce CCS, hebben gezamenlijk een [reactie](#) gestuurd op deze consultatie. Kern van het betoog is dat aanpassen of beperken van fiscale regelingen voor culturele organisaties zeer onwenselijk is, vanwege het publieke belang dat deze instellingen hebben. En dat uitbreiden van de fiscale regelingen ten gunste van de culturele sector daarentegen wenselijk en welkom is.

Persbericht over de Miljoenennota

In het [persbericht](#) naar aanleiding van de Miljoenennota 2024 concludeert Kunsten '92 dat deze volgens verwachting is en reageert positief op het feit dat er voorlopig geen btw-verhoging voor cultuur wordt doorgevoerd. De aandacht van de Koning voor cultuur werd hoog gewaardeerd.

Cultuurnota 2025 - 2028

Reactie Kunsten '92 op advies van Raad voor Cultuur BIS 25-28

Op zondag 2 april heeft de Raad voor Cultuur (RvC) zijn Advies aanvraag- en beoordelingsprocedure BIS-advies 2025-2028 gepubliceerd. Kunsten '92 stuurde op maandag 1 mei aan de woordvoerders cultuur in de Tweede Kamer en aan de Staatssecretaris Cultuur en Media een formele reactie op het advies. Kunsten '92 waardeert dat het heldere advies aandacht besteedt aan alle belangrijke onderwerpen – inclusie, fair practice, governance, duurzaamheid en grensoverschrijdend gedrag. Wel vraagt Kunsten '92 zich af of het geheel aan instapeisen, criteria en codes ook leidt tot een werkbaar en vruchtbaar beoordelingskader en geeft daarom zeven dringende aandachtspunten mee.

Nieuw cultuurstelsel na 2028

Inbreng van Kunsten '92 voor schriftelijke vragen ten behoeve van de stelselherziening

Kunsten '92 heeft de cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer input geleverd voor schriftelijke vragen die zij aan de staatssecretaris kunnen stellen, naar aanleiding van haar adviesaanvraag aan de Raad voor Cultuur over de vernieuwing van het cultuurbestel vanaf 2029. Daarin zegt Kunsten '92 in grote lijnen de punten te herkennen die de staatssecretaris naar voren brengt in haar brief, maar graag nog een aantal punten mee te willen geven.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Fair Practice Code

Fair Practice Lab

Het Fair Practice Lab heeft in 2023 een centrale rol gespeeld in onze communicatie- en promotie-inspanningen. Het Fair Practice Lab is een instrument dat organisaties binnen de culturele sector ondersteunt bij het implementeren van fair practice principes in hun bedrijfsvoering.

In 2022 heeft Kunsten '92 een do-it-yourself workshop laten ontwikkelen, gericht op het bevorderen van fair practice binnen organisaties in de culturele sector. In 2023 is deze pilot uitgewerkt tot een volwaardig instrument, dat enthousiast werd ontvangen door de sector. Het Lab is ontworpen om deelnemers van een organisatie door verschillende thema's te leiden die binnen de bedrijfsvoering (onbewust) over het hoofd kunnen worden gezien, met als doel het openen van een dialoog en het creëren van ruimte voor verbeteringen en waardering binnen de organisatie.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Kunsten '92 heeft zich in 2023 ingespannen om de ontwikkeling en distributie van het Fair Practice Lab verder te professionaliseren. Het Lab is beschikbaar voor aanschaf op de website van Kunsten '92, waardoor het toegankelijk is geworden voor een breed publiek binnen de culturele sector.

De workshop leidt tot concrete resultaten voor de deelnemende organisaties. Het stimuleert de ontwikkeling van een concrete visie, strategie en plan van aanpak op het gebied van fair practice binnen de organisatie, waardoor de sector als geheel stappen kan zetten richting een eerlijke en duurzame bedrijfsvoering.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Het Fair Practice Lab is een waardevol instrument gebleken voor organisaties binnen de culturele sector. De inzet blijft om de boodschap van fair practice te verspreiden en te versterken door middel van dit instrument en andere initiatieven.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Implementatie en samenwerkingen

In het jaar 2023 zijn grote stappen gezet in de implementatie van de Fair Practice Code. Een belangrijk aspect van het werk van Kunsten '92 was het aangaan van samenwerkingen met diverse instanties en fondsen. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste samenwerkingen:

→ In nauwe samenwerking met de gemeente en provincie

Groningen is met het Traject Fair Practice Lab gewerkt aan het implementeren en bevorderen van de Fair Practice Code binnen de culturele sector in deze regio. Dergelijk Traject bestaat uit een start- en slotbijeenkomst, drie online colleges (Fair pay, werken met zzp'ers en duurzame inzetbaarheid) en intervisies. Het programma voor deze trajecten is in die mate geprofessionaliseerd, dat meerdere provincies en gemeentes dergelijke traject in te zetten ter bevordering van de eigen werkpraktijk als ook de dialoog tussen overheden en organisaties.

4 | Arbeidsmarkt en makers

- **Samen met de provincie Noord-Brabant en KunstlocBrabant** is ook met het Traject Fair Practice Lab gewerkt aan het versterken van de Fair Practice binnen de culturele sector in deze regio, met bijzondere aandacht voor eerlijke betaling en werkomstandigheden.
- **De samenwerking met de gemeente Amsterdam, via Werkdesk Amsterdam**, heeft Kunsten '92 in staat gesteld om een Lab op te zetten ter bevordering van fair practice binnen de culturele sector van de stad.
- Aan het einde van 2023 zijn de eerste stappen gezet voor een **samenwerking met de provincie Friesland**, met als doel het bevorderen van fair practice binnen de culturele sector van deze regio.
- Binnen het pilotproject Kostencoach is er **samengewerkt met de zes Rijksfondsen en een aantal private fondsen** om onderzoek te doen naar de rol die fondsen kunnen spelen bij de implementatie van fair practice binnen de sector. Dit onderzoek werd geleid door het social design bureau INK.

Startbijeenkomst Fair Practice Lab Amsterdam

4 | Arbeidsmarkt en makers

Initiële acties

Met het Fonds Cultuurparticipatie zijn de eerste stappen gezet om een workshop te ontwerpen voor medewerkers van het fonds, gericht op het monitoren van fair practice in aanvragen.

- Met Cultuur+Ondernemen is er samengewerkt aan de cursusdag De drie codes binnen hun programma voor zakelijk leiders, Slagkracht.
- Op de congresdag van Platform Acct in november werd er een workshop gegeven Implementatie van fair practice. De dag leverden belangrijke inzichten op.
- Kunsten '92 heeft een workshop verzorgd voor cultuurambtenaren in Drenthe, waarbij de nadruk lag op bewustwording en implementatie van de Fair Practice Code.

4 | Arbeidsmarkt en makers

43

Communicatie en promotie

Om de Fair Practice Code toegankelijker te maken en breder te promoten, zijn verschillende communicatie- en promotie-inspanningen verricht:

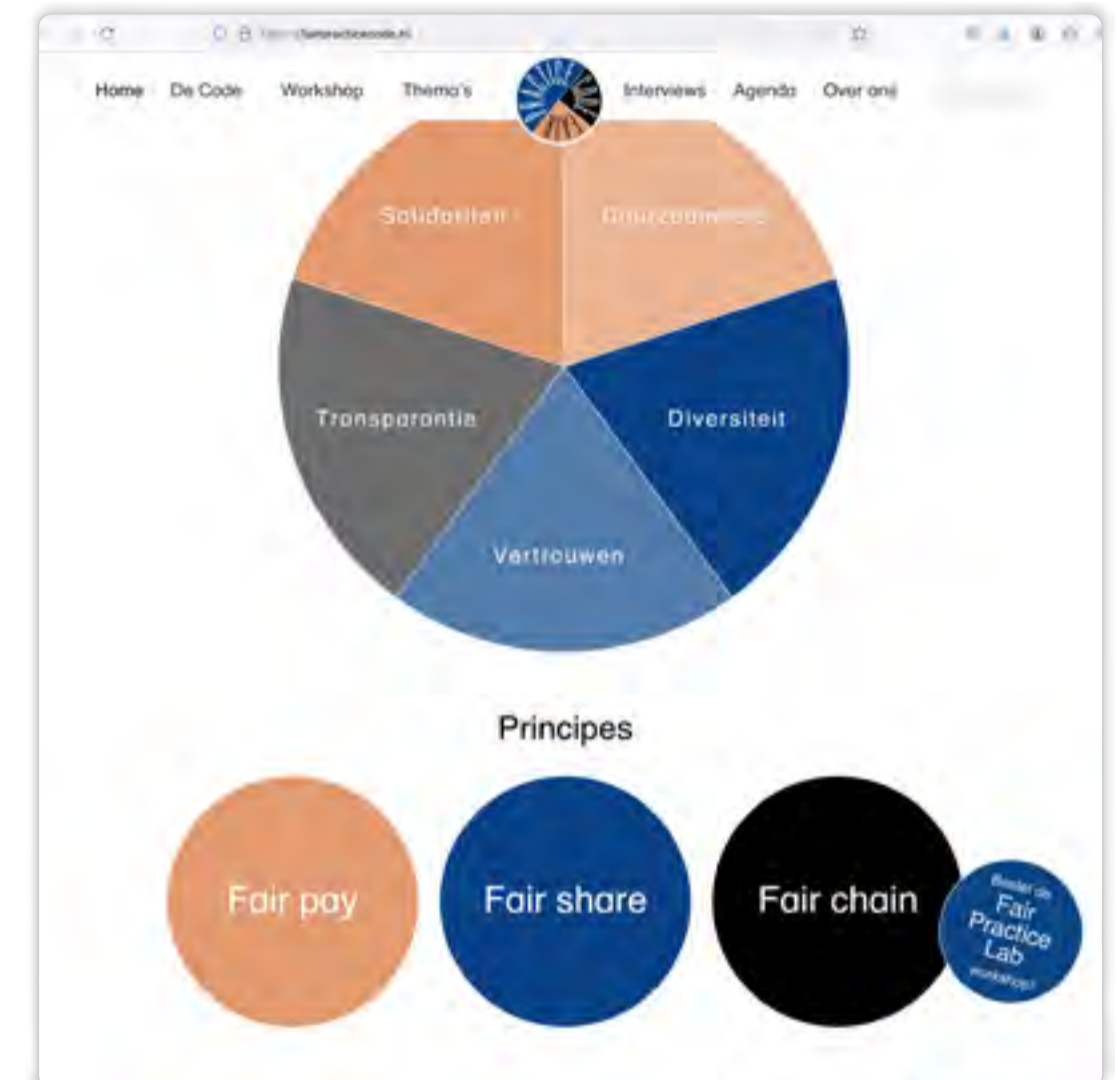
- Een opener nieuwe grafische huisstijl is ontwikkeld om de code visueel aantrekkelijker en toegankelijker te maken.
- Er is een nieuwe website gelanceerd met een verbeterde vormgeving en toegankelijke korte teksten, waardoor de informatie over de Fair Practice Code beter toegankelijk is voor een breder publiek.
- De online quickscan uit 2018 is omgevormd tot webpagina's die de 10 belangrijkste thema's rond fair practice verder toelichten, met links naar handige tools en meer informatie per thema.

4 | Arbeidsmarkt en makers

→ Naast de algemene inspanningen om de Fair Practice Code toegankelijker te maken, zijn specifieke initiatieven ontplooid om de boodschap van fair practice te verspreiden en te versterken. Een van deze initiatieven was de creatie van een korte film voor het symposium 'Kiezen voor Kunstenaars', waarbij specifieke aandacht is besteed aan solidariteit en diversiteit binnen de culturele sector. De film presenteert persoonlijke verhalen en ervaringen van een actrice en een beeldend kunstenaar, waarbij zij de uitdagingen en successen binnen hun vakgebieden delen in relatie tot fair practice.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Deze film wordt niet alleen gebruikt voor het symposium, maar ook bij diverse voorlichtingsgelegenheden binnen de culturele sector. Door de persoonlijke verhalen en ervaringen van kunstenaars te delen, wordt een breder publiek bereikt en bewustwording gecreëerd rondom fair practice, solidariteit en diversiteit. Door het gebruik van deze film als educatief en inspirerend middel is het streven de boodschap van fair practice op een krachtige en meeslepene manier over te brengen, met als doel een inclusievere en rechtvaardigere culturele sector te bevorderen.

Door deze initiatieven en samenwerkingen zijn in 2023 belangrijke stappen gezet in de implementatie, verdieping en promotie van de Fair Practice Code, met als uiteindelijk doel een eerlijke en duurzame culturele sector voor alle betrokkenen.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Internationale samenwerking

Naast de nationale inspanningen heeft Kunsten '92 zich ook gericht op het bevorderen van fair practice op internationaal niveau.

Verschillende landen in Europa zijn actief bezig met het implementeren van eerlijke praktijken voor kunstenaars, waarbij elk land zijn eigen beleidsdoelstellingen en implementatiemethoden hanteert. In 2023 is Kunsten '92 met Platform ACCT daarom een Europese samenwerking gestart, met als doel kennis en expertise op het gebied van fair practice te delen tussen verschillende landen.

In samenwerking met Platform ACCT heeft Kunsten '92 zich ingezet voor een Europese samenwerking om kennis en expertise op het gebied van fair practice uit te wisselen. Door de verschillende beleidsdoelstellingen en implementatiemethoden van landen te begrijpen en te delen, kunnen we gezamenlijk werken aan het versterken van fair practice binnen de Europese culturele sector.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Op 15 november heeft Kunsten '92 de conferentie [Flip Forward](#) bijgewoond, waar de website '[This is how we work](#)' werd gelanceerd. Dit initiatief biedt een platform voor het delen van best practices en inzichten op het gebied van fair practice binnen de Europese context.

In navolging van het congres Creative Flip wordt er gewerkt aan een werksessie gepland voor 2024, in nauwe samenwerking met België, Ierland en Zweden. Tijdens deze sessie zullen de deelnemende landen samen dilemma's, kansen en inzichten rond fair practice verder doorgronden, met als doel om gezamenlijk tot effectieve oplossingen en aanpakken te komen.

Deze workshops en voorlichtingsactiviteiten hebben bijgedragen aan een breder bewustzijn en begrip van fair practice binnen verschillende sectoren en geografische gebieden. Door samen te werken met diverse partners en doelgroepen is het streven de principes van fair practice te verankeren in het beleid en de praktijk van de cultu-rele sector, zowel nationaal als internationaal.

4 | Arbeidsmarkt en makers

48

Onderzoek Meerkosten Fair Pay

Synthese onderzoek vier gemeenten

De Taskforce Culturele en Creatieve Sector (CCS) publiceerde in mei een eerste actueel onderzoek naar de meerkosten van implementatie van de Fair Practice Code. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Taskforce CCS, in overleg met betrokken partijen uit de sector en het ministerie van OCW, uitgevoerd. Het onderzoek *'Wat kost Fair Pay? Een synthese van onderzoek op lokaal niveau naar de meerkosten van Fair Pay'*, is op 31 mei 2023 aan staatssecretaris Uslu gestuurd.

4 | Arbeidsmarkt en makers

Onderzoek Meerkosten Fair Pay landelijk

Op woensdag 15 november 2023 nam demissionair staatssecretaris van Cultuur en Media Gunay Uslu het [rapport](#) *'Fair Pay dichterbij. Meerkosten van Fair Pay in de culturele sector, 2022'* in ontvangst. De overhandiging, vond plaats tijdens het slot van de Algemene Ledenvergadering van Kunsten '92, door Marianne Versteegh, voorzitter van de begeleidingscommissie van het onderzoek. Het onderzoek door bureau PPMC Economisch Advies maakt de meerkosten transparant bij meerjarig door het rijk en door de rijkscultuurfondsen gesubsidieerde instellingen. Ook is er voor het eerst naar de meerkosten van de door de rijkscultuurfondsen projectmatig gesubsidieerde deelsectoren gekeken, waaronder film en cultuurparticipatie.

V.l.n.r. Anne Breure, Marianne Versteegh, Gunay Uslu,
Jeroen Bartelse.
Foto: Jelmer de Haas

Arbeidsmarkt

Internetconsultatie arbeidsmarkt

Kunsten '92 heeft in een [brief](#) gereageerd op de consultatie Wet verbetering zekerheid flexibele arbeidskrachten. Daarin brengt Kunsten '92, in het kader van de voorgestelde wet, voor de consultatie een drietal punten voor het voetlicht: samenhang, werkzekerheid en inkomenszekerheid.

4 | Arbeidsmarkt en makers

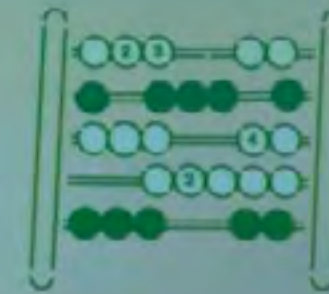
Makers

Herijkte Richtlijn Kunstenaarshonoraria online

Op 2 november is aan Irene Asscher, voorzitter van Platform ACCT, de herijkte Richtlijn Kunstenaarshonoraria aangeboden door Marianne Versteegh, voorzitter van BKNL, het brede overlegplatform voor de beeldende kunst. De oorspronkelijke richtlijn uit 2017 heeft in de loop der jaren een breed draagvlak in de beeldende kunstsector verworven. Om de toepassing van de richtlijn te stimuleren, heeft het Mondriaan Fonds een tijdelijke compensatieregeling voor beeldende kunstinstellingen die de richtlijn toepassen. Voortzetting na 2024 van de richtlijn én van de ondersteuningsregeling is van groot belang voor zowel kunstenaars als kunstinstellingen.

KUNSTENAARS HONORARIUM

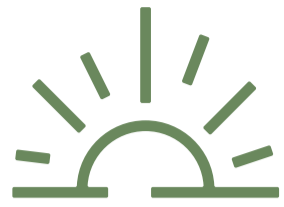
Calculator

Gebruik de calculator om het minimum
kunstenaarshonorarium te berekenen.

V.l.n.r. Irene Asscher, Marianne Versteegh,
Peter van den Bunder.
Foto: Pieter Douma

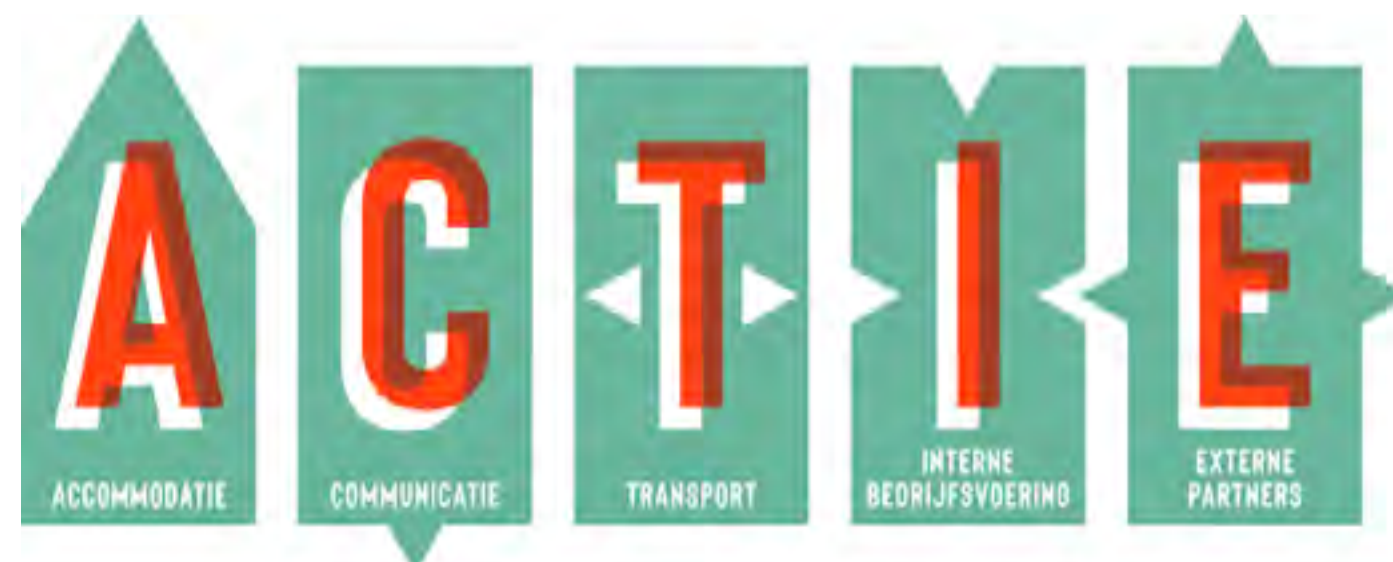

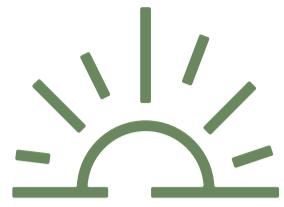
5 | Verbreding & verbinding

Duurzaamheid

Actie als cultuur

De culturele en creatieve sector is nauw verweven met de maatschappij en staat in direct contact met iedereen in Nederland. Er wordt grote urgentie en verantwoordelijkheid gevoeld voor verduurzaming en klimaat en voor het creëren van bewustwording rondom dit onderwerp. Om de betrokken partijen uit deze diverse sector van elkaar te kunnen laten leren, is het belangrijk kennis te delen. Een van de voorwaarden hiervoor is het spreken van dezelfde taal.

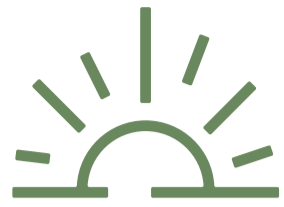

Thema 5 | Verbreding & verbinding

Daarom hebben de Federatie Cultuur, Kunsten '92 en de Taskforce culturele en creatieve sector op 13 juni het kennisplatform ACTIE ALS CULTUUR gelanceerd, met als doel het proces van verduurzaming in volle breedte te versnellen. Hierin zijn vijf werkgebieden geformuleerd waarop ingezet gaat worden: **Verduurzamen van Accommodaties en omgeving, Communicatie en bewustwording van het publiek, Transport en reisbewegingen, Interne Bedrijfsvoering en Externe Partners en sponsoring.**

Deze vijf werkgebieden vormen onze gezamenlijke pijlers van ACTIE. Het platform biedt makers, creatieve ondernemers en organisaties richtlijnen, suggesties en aandachtspunten om direct aan de slag te kunnen en kennis uit te wisselen.

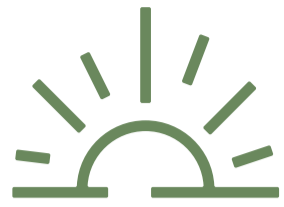
Thema 5 | Verbreding & verbinding

KUNSTEN2030

In 2023 startte een reeks artikelen waarin Kunsten '92 tot de verbeelding sprekende initiatieven verkent die in lijn zijn met KUNSTEN2030. Het in augustus 2022 gepubliceerde KUNSTEN2030 biedt een visie op een nieuwe culturele en creatieve sector en is bedoeld als prikkelend toekomstbeeld en startpunt voor debat. De artikelen zijn geschreven door Edo Dijksterhuis.

'Terug naar de geest van Leonardo'

Het eerste artikel gaat over samenwerking tussen kunst en wetenschap en verkent de toegankelijkheid tot financiering voor dergelijke samenwerkingen. In het artikel is bijzondere aandacht voor inspirerende voorbeelden van initiatieven waarin kunst en wetenschap elkaar versterken.

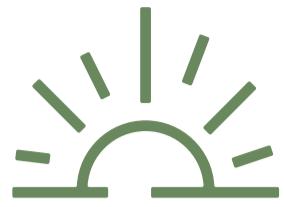
Thema 5 | Verbreding & verbinding

'Weg van de hijgerigheid'

Waarom komt het langetermijndenken in de politiek en beleid maar moeizaam van de grond? En welke rol kunnen kunstenaars en creatieven spelen bij het ontwikkelen van toekomstvisies voor Nederland? Dat onderzoekt Edo Dijksterhuis in het artikel 'Weg van de hijgerigheid'.

'Jong geleerd, oud gedaan'

'Jong geleerd, oud gedaan' is het derde artikel in een reeks van Kunsten '92 waarin tot de verbeelding sprekende initiatieven worden verkend die in lijn zijn met KUNSTEN2030. Het artikel gaat in op binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en over bruggen slaan tussen jonge makers enerzijds en beleidsmakers en instellingen anderzijds.

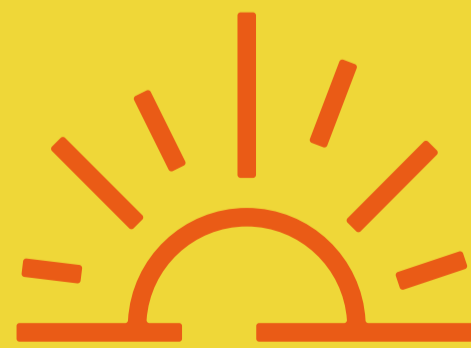

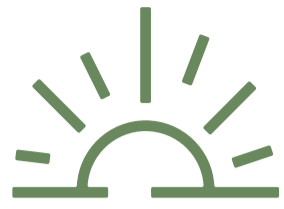
Thema 5 | Verbreding & verbinding

Inspireren voor Haven-Stad Amsterdam

Aan Kunsten '92 is gevraagd om vanuit KUNSTEN2030 actief te participeren en te inspireren in stadsgesprekken over de Haven-Stad, het tot woongebied te ontwikkelen zone tussen Sloterdijk, het Westerpark en in Noord het Cornelis Douwesterrein en de Noorder IJ-plas.

In opdracht van Gemeente Amsterdam richt het samenwerkingsverband van Podium Mozaïek en Urban Resort Samen met een Community Of Practice, bestaande uit kunstenaars, bewoners, ondernemers en betrokkenen op vragen als: wat moeten we in het ontwikkelgebied behouden aan kunst, cultuur en erfgoed en wat moeten we toevoegen?

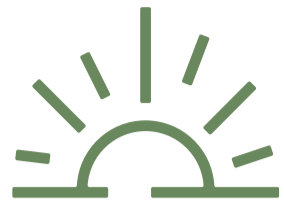

Verbinding kunst en cultuur met andere domeinen

Zet creativiteit in voor de toekomst van NL

Marleen Stikker, Liesbeth Bik en Meta Knol schreven namens Kunsten '92, de Akademie van Kunsten (KNAW), Waag Future Lab en de Federatie Creatieve Industrie een [pleidooi/pamflet](#) om creativiteit, kunst en cultuur een sleutelrol te geven bij het vormgeven van de toekomst van Nederland. De samenleving staat voor grote uitdagingen die om diepgaande heroriëntatie vragen. In deze tijd van polycrises moeten we samen de toekomst opnieuw uitvinden.

Daarbij hebben we eigenschappen nodig zoals omdenken, openheid, experimenteerlust, voorstellingsvermogen en maakkracht. Juist in de creatieve en culturele sector zijn deze eigenschappen overvloedig aanwezig. Kunstenaars en creatieve makers kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het vormgeven van onze toekomstige samenleving.

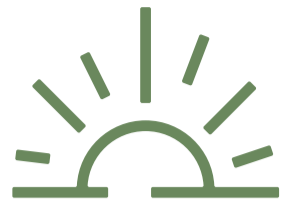

Inrichting van Nederland

In 2023 hebben Kunsten '92, de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, de Federatie Instandhouding Monumenten verdere gesprekken gevoerd met het ministerie van Binnenlandse Zaken (programma *Mooi Nederland*) over de inrichting van Nederland, en hoe cultuur en erfgoed daar en in de Nota Ruimte gaan passen. In 2024 wordt dit voortgezet, met onder andere een gezamenlijke reactie op het ontwerp- Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het planMER.

Bijdrage Kunsten '92 aan White Paper Arts in Health

In 2023 is samenwerking opgestart tussen Arts in Health Netherlands (Aletta Jacobs School of Public Health | University of Groningen) en Kunsten '92. Kunsten '92 heeft deelgenomen aan rondetafelgesprekken met verschillende stakeholders, met als doel om gezamenlijk te bepalen wat er nodig is om kunst in de zorg een structureel onderdeel te maken van de gezondheidszorg. Ook heeft Kunsten '92 meegeschreven aan een whitepaper 'Arts in Health | Kunst in de Zorg in Nederland | Agendabepaling', dat begin 2024 is gepresenteerd tijdens een conferentie.

Samenwerking met ONL voor Ondernemers

In 2023 zijn ONL voor Ondernemers en Kunsten '92 met elkaar in gesprek geraakt over wat zij voor elkaar kunnen betekenen. Veel culturele en creatieve organisaties en werkenden zijn immers kleine ondernemers. En kunst, cultuur, erfgoed en de creatieve sector dragen inzake de leefomgeving bij aan het vestigingsklimaat en verdienvermogen van anderen. Op een aantal gebieden liggen gedeelde belangen, zoals wat betreft Innovatie, Regeldruk/administratieve lastenverlichting, Financieringsproblematiek (start ups en scale ups), Arbeidsmarktagenda, Fiscale maatregelen (lage btw tarief, giftenaftrek), Verduurzaming. *In 2024 vervolgd.*

Bijdrage Kunsten '92 aan Retailagenda

Om de toekomst en leefbaarheid van steden en kernen te kunnen waarborgen is een gezamenlijke aanpak gewenst. In 2023 is aan Kunsten '92 gevraagd om in strategische sessies mee te denken over de Routekaart van de Retailagenda, samen met stakeholders vanuit retail, horeca, vastgoed, gemeenten, provincies, rijksoverheid, cultuur en evenementen, toerisme en onderzoek & onderwijs.

(De Retailagenda is een programma vanuit het ministerie van Economische Zaken & Klimaat (EZK), samen met betrokken partijen - detailhandel, vastgoed, gemeenten en provincies - ten behoeve van de retailsector.)

Plattform

1 | Taskforce culturele en creatieve sector

De in 2020 opgerichte *Taskforce culturele en creatieve sector* heeft in 2022 via een social design traject onderzocht of en op welke manier dit samenwerkingsverband kon worden verduurzaamd. Dat heeft in 2023 geresulteerd in gezamenlijke afspraken over doel, organisatie en governance van de taskforce. De kern van de taskforce ligt in het 'bijdragen aan een gezonde duurzame, culturele en creatieve sector met perspectief op groei en erkenning. Versterken van de samenhang en verbinding binnen de sector. Focus op sector-overstijgende kwesties, zoals dat het geval was wat betreft corona, btw, energie/klimaatcrisis etc. En wat betreft die onderwerpen de gevolgen voor de culturele en creatieve sector inventariseren en, indien mogelijk, gezamenlijk agenderen.'

1 | Taskforce culturele en creatieve sector

Brieven en persberichten in 2023 door de taskforce opgesteld en verstuurd

- [Gemeenten treuzelen](#) met energiesteun doorzetten
- [BTW op cultuur](#) verhogen: verkeerde maatregel op verkeerde moment
- [Reactie](#) op Kamerbrief minister van Gennip over voortgang uitwerking arbeidsmarktpakket
- [Eerste rapport](#) (4 gemeenten) Sirm Wat kost fair pay? *(Zie ook bij het onderwerp FPC)*
- [Brief](#) voor Kamerdebat ten behoeve van de Voorjaarsnota
- [Update](#) inzake energiesteun en indexatie

2 | Erfgoedplatform

Het Erfgoedplatform van Kunsten '92 is een informeel samenwerkingsverband om de positie en het belang van erfgoed te versterken. De leden leveren gezamenlijke input voor verkiezingen (zowel landelijk, provinciaal en gemeentelijk), Kamerdebatten, en kabinetsformaties. Ook de jaarlijkse BNG Bank Erfgoedprijs behoort tot de activiteiten.

Verkiezingen

Erfgoedpamflet | Provinciale Statenverkiezingen

In het pamflet 'Erfgoed als uitgangspunt!' laat het Erfgoedplatform van Kunsten '92 zien hoe erfgoed en de erfgoedsector kunnen bijdragen aan een oplossing voor de grote maatschappelijke uitdagingen. De provincies worden uitgedaagd om verder inhoud en vorm te geven aan een sterk erfgoedbeleid.

2 | Erfgoedplatform

Erfgoedpamflet | Tweede Kamerverkiezingen

50 erfgoedorganisaties verenigd in de Federatie Instandhouding Monumenten en het Erfgoedplatform van Kunsten '92 hebben als inbreng voor het regeerakkoord 2024 opgeroepen om Erfgoed terug op de politieke agenda te brengen. Nederland staat voor enorme ruimtelijke transitie; maak erfgoed het uitgangspunt voor beslissingen over hoe we willen wonen, leven en werken.

Tweede Kamerdebat erfgoed

Brieven erfgoedsector Tweede Kamerdebat Erfgoed 21 juni (verplaatst naar 4 oktober)

Op de agenda van dit debat stond de beleidsdoorlichting (door DSP), die over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het Erfgoedbeleid in de periode vanaf 2016 tot en met 2021 gaat. Hierover heeft de Federatie Instandhouding Monumenten samen met het

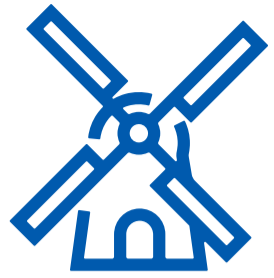
2 | Erfgoedplatform

Erfgoedplatform van Kunsten '92 aan de woordvoerders erfgoed een aantal voorstellen voor Kamervragen gestuurd. Daarnaast ook voorstellen voor Kamervragen over andere onderwerpen, zoals erfgoed en leefomgeving, digitaal en immaterieel erfgoed, en inclusiviteit.

BNG Bank Erfgoedprijs

Genomineerden BNG Bank Erfgoedprijs 2023 bekend gemaakt

Op 14 februari [maakte Kunsten '92 bekend](#) dat de gemeenten Arnhem, Nieuwegein, Roosendaal en Weert de nominatie in de wacht hadden gesleept voor de BNG Bank Erfgoedprijs 2023, met het thema: Groen erfgoed. Het persbericht vermeldde dat deze gemeenten eruit sprongen vanwege de innovatieve en creatieve manieren waarop ze enerzijds hun groen erfgoed herstellen en onderhouden, en het ook inzetten ter verbetering van de leefomgeving en om klimaatbewustzijn te stimuleren.

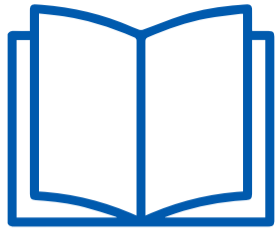
2 | Erfgoedplatform

Uitreiking BNG Bank Erfgoedprijs 2023

Zie ook het Hoofdstuk Bijeenkomsten. Tijdens het Erfgoed-symposium & Uitreiking BNG Bank Erfgoedprijs 2022 in Eindhoven op 8 juni maakte juryvoorzitter Ina Adema (Commissaris van de Koning in Noord-Brabant) [bekend](#) dat de gemeente Weert de BNG Bank Erfgoedprijs 2023 in de wacht had gesleept. De jury had ook zeer lovende woorden voor de andere genomineerden Arnhem, Nieuwegein en Roosendaal.

Juryoverleg op 26 januari 2023

3 | Cultuureducatie en amateurkunstplatform

De werkgroep cultuureducatie en -participatie van Kunsten '92 is een bundeling van krachten van een aantal belangrijke stakeholders zoals LKCA, Fonds voor Cultuurparticipatie, CJP, CultuurConnectie, Theatergroep Playback, Muziek in de Klas en Kleinkunstig. Doel is om aandachtspunten, bijvoorbeeld rondom verkiezingen en het cultuureducatiebeleidsplan, in concrete beleidsvoorstellen uit te werken.

Tweede Kamerverkiezingen | Input cultuureducatie en -participatie

Cultuureducatie en -participatie zijn van belang, daarover zijn bijna alle politieke partijen het eens. Ook de stemwijzer heeft cultuuronderwijs als een van de dertig stellingen opgenomen. De werkgroep cultuureducatie en -participatie van Kunsten '92 heeft voor de verkiezingen een [pamflet](#) voorbereid met de inzet van Kunsten '92 voor de formatie.

Pamflet cultuureducatie en -participatie in de formatie

1. Wettelijke verankering: betere samenhang tussen overheden
2. Versterk cultuureducatie op alle scholen, onder andere door verhoging Cultuurkaart
3. Verwijder financiële drempels voor kinderen en jongeren die in armoede opgroeien
4. Zet professionele kunstvakdocenten in én zorg dat groepsleerkrachten in staat zijn zelf cultuuronderwijs te geven
5. Stel de sector financieel in staat om de drie culturele codes te kunnen implementeren
6. Maak het programma CMK, of een gelijkwaardige opvolger ervan, structureel

4 | Europaplatform

Het [Europaplatform](#) van Kunsten '92 is een informeel samenwerkingsverband om de positie en het belang van Europa in Nederland te versterken. Het platform bestaat uit verschillende Nederlandse instellingen en organisaties die ook op Europees niveau actief zijn. Het platform is een duidelijke stem richting Nederlandse overheden voor het belang van een sterk beleid richting Europa voor de hele culturele, erfgoed en creatieve sector.

Vorbereidend op de Europese Parlementsverkiezingen in 2024 heeft de focus van het Europaplatform in 2023 gelegen op het ondersteunen van de activiteiten van Culture Action Europe (CAE), de belangenbehartiger van de culturele sector op Europees niveau, waar Kunsten '92 lid van is.

4 | Europaplatform

Zo lanceerde CAE het project [Pop the Vote!](#) Dit project brengt jonge makers uit 13 EU landen samen om als Changemakers binnen hun eigen gemeenschappen zoveel mogelijk mensen te mobiliseren en te inspireren om deel te nemen aan de [Europese verkiezingen in 2024](#). Uit Nederland zijn [vier jonge makers](#) geselecteerd die onder begeleiding van CAE hun bijeenkomsten en voorstellingen zullen ontwikkelen, die Kunsten '92 als supporting member van het project in de loop van 2024 ook breder zal delen.

Daarnaast vond er op 14 september een congres in samenwerking met DutchCulture plaats, *Lokaal beleid, grenzeloze ambities*.
Lees daarover meer in het hoofdstuk 'Bijeenkomsten'.

